

LAUSUNTOPYYNTÖ: JULKISEN HALLINNON IT-HANKINTOJEN YLEISET SOPIMUSEHDOT (JIT 2025)

Taustakysymys

Valitse missä ominaisuudessa annatte lausuntonne. Jos vastaatte "muu", tarkenna mielellään näkökulmanne.

Muu

Finnet-liitto ry (jäljempänä "Finnet-liitto") antaa lausunnon toimialajärjestönä, joka edustaa alueellisia tietoliikenneyhtiöitä.

Finnet-liiton jäsenyhtiöt: ElmoNet Oy, FNE-Finland Oy, JAPO, Kaisanet Oy, Karjaan Puhelin Oy, Kemiön Puhelin Oy, LP Vahvavirta Osuuskunta, Lennu, Lounea Oy, LPOnet Osk Anl, MPY Telecom Oyj, Paraisten Puhelin Oy, Pietarsaaren Seudun Puhelin Oy, Savonlinnan BLC Osuuskunta, Vakka-Suomen Puhelin Oy ja Ålands Telefonandelslag.

Finnet-liiton jäsenyhtiöt tarjoavat muun muassa valokuitu-, internet-, kapasiteetti-, yritysverkko- ja muita tietoliikennepalveluja kuluttajille, yrityksille sekä julkishallinnon toimijoille.

1. Yleiset huomiot vakiosopimusehtojen rakenteesta ja erityisehdoista

Onko ehtojen rakenne (yleiset ehdot - erityisehdot) mielestänne selkeä ja tarkoituksenmukainen? Perustele mielellään, ellei mielestäsi ole selkeä tai tarkoituksenmukainen. Millainen sen pitäisi olla?

Kyllä

Onko jokin erityisehtoliitteistä tarpeeton? Jos vastaat kyllä, kerro mikä erityisehtoliite on tarpeeton ja miksi se on tullut tarpeettomaksi.

Ei

Pitäisikö erityisehtoihin lisätä jokin uusi ehtoliite? Jos vastaat kyllä, minkälaista IT-hankintaa sen tulisi koskea?

Kyllä

Finnet-liitto katsoo, että JIT-ehtoihin olisi perusteltua lisätä uusi erityisehtoliite viestintä- ja verkkopalveluja sekä niihin liittyviä palveluita varten. Tällainen liite voisi koskea esimerkiksi internet- ja valokuituyhteyksiä, kapasiteettipalveluja, yritysverkkopalveluja, runkoyhteyksiä, lähiverkko- ja WLAN-palveluja sekä niihin liittyviä ylläpito-, tuki- ja hallintapalveluja. Nykyinen "Palvelut verkon kautta" -liite on tarkoitettu SaaS-palveluihin, eikä sitä tule tulkita yleiseksi viestintä- tai verkkopalvelujen erityisehdoksi. Viestintä- ja verkkopalvelut eivät ole SaaS-palveluja vain siksi, että niitä käytetään tietoverkon välityksellä. Erillisellä viestintä- ja verkkopalveluja koskevalla erityisehtoliitteellä voitaisiin selkeyttää muun muassa palvelutasojen, huoltokatkojen, vikatilanteiden, asiakaslaitteiden, runkoverkkojen, alihankinnan, tietoturvan, viranomaisvelvoitteiden, varautumisen ja vastuunrajoitusten

suhdetta viestintä- ja verkkopalvelujen erityispiirteisiin. Tämä lisäisi sopimusten ennakoitavuutta sekä hankintayksiköiden että toimittajien näkökulmasta.

2. Yleiset sopimusehdot (JIT 2025 - Yleiset ehdot)

Kirjoita tähän huomionne yleisistä ehdoista. Ovatko tehdyt muutokset olleet toimivat? Kehittämisehdotuksia?

Finnet-liitto pitää yleisten ehtojen ajantasaistamista tarpeellisena. On perusteltua, että ehdoissa huomioidaan muun muassa muuttunut sääntely-ympäristö, tietosuoja, tietoturva, pakotteet, tilaajavastuu ja sähköinen laskutus. Ehtojen soveltamisessa on kuitenkin varmistettava, että ne eivät muodosta kohtuuttoman raskasta hallinnollista tai taloudellista taakkaa pienille ja keskisuurille toimittajille.

Finnet-liiton näkökulmasta keskeiset kehittämistarpeet liittyvät ennen kaikkea ehtojen soveltamisohjeistukseen ja suhteelliseen käyttöön. JIT 2025 -ehdot ovat vakioehtoina hyödyllinen lähtökohta, mutta niiden mekaaninen soveltaminen erilaisiin ICT-hankintoihin voi johtaa tilanteisiin, joissa sopimusveloitteet eivät vastaa hankinnan todellista kohdetta, riskiä tai toimittajan vaikutusmahdollisuuksia.

Hinnanmuutokset

Hinnanmuutoksia koskeva sääntely on askel oikeaan suuntaan siltä osin kuin se mahdollistaa indeksiin perustuvat hinnanmuutokset. Pitkäkestoisissa tietoliikenne- ja verkkopalveluissa hinnantarkistusmekanismin tulisi kuitenkin olla aidosti toimiva.

Viestintä- ja verkkopalvelujen kustannuksiin voivat vaikuttaa muun muassa sähkön hinta, rakentamis- ja ylläpitokustannukset, laite- ja ohjelmistokustannukset, kyberturvallisuusvaatimukset, alihankintakustannukset, runkoverkkokustannukset sekä viranomaisveloitteet. Yksittäinen yleisindeksi ei välttämättä kuvaa riittävällä tavalla tällaisten palvelujen kustannuskehitystä. Tämän vuoksi pitkäkestoisissa sopimuksissa tulisi voida käyttää myös palvelun kustannusrakennetta paremmin kuvaavaa indeksikoria tai muuta sovittua kustannusmuutosmekanismia.

Jos indeksin käytöstä ei ole sovittu, hinnanmuutosta koskevat edellytykset voivat muodostua toimittajan kannalta liian jäykiksi. Erityisesti vaatimus siitä, että hinnanmuutoksen perusteen on vaikutettava välittömästi sopimuksen mukaisen tuotteen tai palvelun hintaan, voi olla vaikeasti sovellettava viestintä- ja verkkopalveluissa, joiden kustannukset muodostuvat useista osatekijöistä ja joissa kustannusvaikutukset voivat toteutua asteittain tai välillisesti.

Lisäksi hinnanmuutosmekanismin käytännön tasapainoon vaikuttaa se, että jos hinnanmuutoksesta ei päästä yksimielisyyteen, tilaajalla on oikeus irtisanoa sopimus ja toimittaja on velvollinen soveltamaan muuttamattomia hintoja vielä kuuden kuukauden ajan irtisanomisilmoituksesta. Tämä voi johtaa tilanteeseen, jossa toimittaja joutuu jatkamaan palvelua vanhalla hinnalla, vaikka palvelun tuottamisen kustannukset ovat olennaisesti nousseet.

Olisi hyvä, että käyttöohjeissa korostettaisiin pitkäkestoisten viestintä- ja verkkopalvelusopimusten osalta toimivan indeksiehdon, indeksikorin tai muun kustannusmuutosmekanismin merkitystä. Hinnanmuutosehtojen tulisi olla riittävän

ennakoitavia sekä tilaajalle että toimittajalle, mutta niiden tulisi myös mahdollistaa todellisten ja olennaisten kustannusmuutosten huomioiminen ilman kohtuutonta näyttötaakkaa.

Alihankinta

Alihankintaa koskevissa ehdoissa on perusteltua turvata tilaajan riittävä näkyvyys toimitusketjuun. Samalla on huomioitava, että viestintä- ja verkkopalvelujen tuottaminen perustuu usein vakiintuneisiin kumppani-, laite-, urakointi-, runkoverkko-, tukipalvelu- ja kapasiteettijärjestelyihin.

Yleisten ehtojen mukaan toimittaja voi käyttää palvelun tuottamiseen vain tilaajan hyväksymiä alihankkijoita. Lisäksi hankintasopimuksessa nimetyn alihankkijan tai olennaisten sopimusvelvoitteiden täyttämiseen osallistuvan alihankkijan vaihtaminen edellyttää tilaajan suostumusta. Nämä lähtökohdat ovat tilaajan riskienhallinnan kannalta ymmärrettäviä, mutta niiden soveltamisessa tulisi huomioida hankinnan kohde ja alihankkijan tosiasiallinen merkitys palvelun tuottamisessa.

Kaikkia toimitusketjun muutoksia ei tulisi käsitellä samalla tavoin kuin kriittisen henkilötietojen käsittelijän, olennaisiin sopimusvelvoitteisiin osallistuvan alihankkijan tai muun keskeisen tuotantokumppanin vaihtamista. Esimerkiksi verkon rakentamisessa, kunnossapidossa, vikakorjauksessa, laitehuollossa tai teknisessä tukipalvelussa käytettävien kumppanien hallinta on usein osa toimittajan normaalia palvelutuotantoa.

Finnet-liitto ehdottaa, että ehtoihin tai käyttöohjeisiin lisätään selkeämpi riskiperusteinen ja suhteellisuusperiaatetta korostava ohjeistus. Tilaajan hyväksyntä- ja suostumusmenettelyjen tulisi kohdistua erityisesti sellaisiin alihankkijoihin, joilla on olennainen merkitys sopimusvelvoitteiden täyttämässä, palvelun jatkuvuudessa, tietoturvassa tai tilaajan henkilötietojen käsittelyssä. Tavanomaisen palvelutuotannon, verkon ylläpidon, kapasiteettijärjestelyjen tai tukitoimintojen alihankinnassa tulisi voida käyttää kevyempää ilmoitus- tai tiedonantomenettelyä, ellei hankinnan erityinen riskitaso muuta edellytä.

Lisäksi käyttöohjeissa olisi hyvä korostaa, ettei hankintasopimukseen tulisi nimetä alihankkijoita tarpeettoman laajasti, jos nimeämisellä ei ole todellista merkitystä tilaajan riskienhallinnan kannalta. Muutoin alihankkijoiden vaihtamista koskeva suostumusmenettely voi käytännössä laajentua myös sellaisiin tavanomaisiin tuotantokumppaneihin, joiden vaihtamisen tulisi kuulua toimittajan normaaliin palvelutuotannon hallintaan.

Tarkastusoikeus

Tarkastusoikeutta koskevat ehdot ovat tilaajan kannalta ymmärrettäviä, mutta ne voivat muodostua raskaiksi, jos useat julkiset asiakkaat käyttävät niitä rinnakkain. Tämä on erityisen merkityksellistä paikallisille ja pk-kokoisille toimittajille, joilla ei ole suurten toimittajien kaltaisia erillisiä auditointiresursseja.

Tarkastusten tulisi ensisijaisesti perustua dokumentaatioon, sertifiointeihin, raportteihin, itsearviointeihin ja rajattuihin selvityksiin. Paikan päällä tehtävät tai järjestelmiin kohdistuvat tarkastukset tulisi rajata olennaisiin ja perusteltuihin tilanteisiin.

Eryisesti viestintä- ja verkkopalveluissa tarkastusoikeuden käyttö ei saa vaarantaa muiden asiakkaiden tietoturvaa, liikesalaisuuksia, verkon turvallisuutta tai palvelutuotannon jatkuvuutta. Usean asiakkaan yhteisissä verkko- ja palveluympäristöissä tarkastusoikeuden

toteuttamistapa on määriteltävä niin, ettei se anna tilaajalle perusteetonta pääsyä muiden asiakkaiden tietoihin tai toimittajan luottamuksellisiin teknisiin ratkaisuihin.

Vastuunrajoitukset

Vahingonkorvausta ja vastuunrajoituksia koskeva 12 kuukauden laskennalliseen hintaan perustuva vastuunrajoitus on tärkeä ja pääosin perusteltu. Vastuun tulee olla oikeassa suhteessa sopimuksen arvoon, palvelun luonteeseen ja toimittajan vaikutusmahdollisuuksiin.

Finnet-liitto pitää kuitenkin tärkeänä, ettei vastuunrajoituksen poikkeuksia laajenneta hankintakohtaisesti niin, että vastuunrajoitus käytännössä menettää merkityksensä. Erityisesti pienille ja keskisuurille toimittajille rajaamaton tai vaikeasti ennakoitava vastuu voi muodostua osallistumisen esteeksi julkisissa hankinnoissa.

Pakotteet, tilaajavastuu ja kilpailunrajoitukset

Pakotteita ja tilaajavastuuta koskevien ehtojen lisääminen on lähtökohtaisesti ymmärrettävää. Näiden ehtojen soveltamisessa tulisi kuitenkin varmistaa, että toimittajille asetettavat selvitys- ja ilmoitusvelvollisuudet ovat käytännössä toteuttamiskelpoisia eivätkä johda suhteettomaan hallinnolliseen työhön.

Kiellettyjä kilpailunrajoituksia koskevan ehdon tavoite on hyväksyttävä. Tarjouskartellien ja muiden kiellettyjen kilpailunrajoitusten torjuminen on myös toimivien julkisten hankintamarkkinoiden kannalta tärkeää.

Ehdon seuraamukset ovat kuitenkin toimittajan näkökulmasta ankaria. Sopimussakko on 20 prosenttia suoritettuna ja maksetun palvelun kokonaisarvosta, minkä lisäksi toimittajan on korvattava sopimussakon määrän ylittävät vahingot sekä asian selvittämisestä aiheutuneet kustannukset ja oikeudenkäyntikulut korkoineen. Pitkäkestoisissa palvelusopimuksissa seuraamus voi muodostua erittäin huomattavaksi.

Finnet-liitto pitää tärkeänä, että ehdon soveltamisala on täsmällinen ja rajattu nimenomaan kyseiseen hankintaan tai sopimukseen johtaneeseen tarjouskilpailuun liittyvään lainvoimaiseen kilpailunrajoitustoteutukseen. Ehto ei saa aiheuttaa epäselvyyttä tai päällekkäisiä seuraamusriskejä tilanteissa, joissa kilpailuoikeudellinen rikkomus ei liity kyseiseen sopimukseen, hankintaan tai sen hinnoitteluun.

Lisäksi olisi perusteltua arvioida, onko kaavamainen 20 prosentin sopimussakko kaikissa hankinnoissa oikeasuhtainen vai tulisiko ehtoon tai sen käyttöohjeisiin sisällyttää mahdollisuus arvioida seuraamuksen suhdetta hankinnan arvoon, rikkomuksen vaikutukseen kyseisessä hankinnassa ja tilaajalle tosiasiallisesti aiheutuneeseen vahinkoon.

3. Erityisehdot tilaajan sovellushankinnoista avoimen lähdekoodin ehdoin (JIT 2025 - Tilaajan sovellukset avoin lähdekoodi) sekä tilaajan sovellushankinnoista muulla kuin avoimen lähdekoodin ehdoin (JIT 2025 - Tilaajan sovellukset ei-avoin)

Kirjoita tähän huomionne erityisehdoista JIT 2025 - Tilaajan sovellukset avoin lähdekoodi ja JIT 2025 - Tilaajan sovellukset ei-avoin. Ovatko tehdyt muutokset olleet toimivat? Kehittämisehdotuksia?

Finnet-liitolla ei ole laajoja erityisiä huomioita tilaajan sovellushankintoja koskevista erityisehdoista. Muutokset vaikuttavat lähtökohtaisesti perustelluilta ja avoimen lähdekoodin julkaisemista koskevien ehtojen poistaminen voi selkeyttää ehtojen käyttöä.

Finnet-liitto pitää kuitenkin tärkeänä, että sovellushankintoja koskevia ehtoja ei sovelleta hankintoihin, joissa kyse ei tosiasiallisesti ole tilaajalle tehtävästä sovelluskehityksestä. Viestintä- ja verkkopalveluissa toimitukseen voi sisältyä esimerkiksi toimittajan omia hallinta-, valvonta-, asiakashallinta- tai palvelualustoja, mutta tällaiset toimittajan palvelutuotannon välineet eivät lähtökohtaisesti tee hankinnasta tilaajan sovellushankintaa.

Projektihenkilöstön vaihtumista koskevat ehdot voivat olla perusteltuja tilaajan sovellushankinnoissa, joissa tietyillä nimetyillä avainhenkilöillä on olennainen merkitys. Vakioiduissa palveluissa ja jatkuvassa palvelutuotannossa henkilöstöresursoinnin tulee kuitenkin voida perustua toimittajan normaaliin tuotantomalliin.

4. Erityisehdot palveluista (JIT 2025 - Palvelut)

Kirjoita tähän huomionne erityisehdoista JIT 2025 - Palvelut. Ovatko tehdyt muutokset olleet toimivat? Kehittämisehdotuksia?

Finnet-liitto pitää palveluehtojen täsmentämistä yleisesti ottaen perusteltuna. Erityistä huomiota on kuitenkin kiinnitettävä siihen, millaisiin palveluihin ehtoja käytännössä sovelletaan.

Palvelun lopputuloksia ja tilaajan oikeuksia koskevat ehdot voivat olla perusteltuja silloin, kun palvelussa syntyy nimenomaisesti tilaajalle tuotettavia lopputuloksia. Jatkuviissa viestintä-, verkko- ja ylläpitopalveluissa ei kuitenkaan yleensä synny tilaajalle uudelleenkäytettäviä immateriaalioikeudellisia lopputuloksia samalla tavoin kuin sovelluskehitys- tai konsultointipalveluissa. Ehtoihin tai niiden käyttöohjeisiin olisi hyvä lisätä tätä koskevaa selkeytystä.

Avustamisvelvollisuutta koskevat ehdot ovat isoissa ulkoistus- ja jatkuvissa palvelusopimuksissa tarpeellisia. Niitä ei kuitenkaan tulisi soveltaa tavalla, joka muuttaa tavanomaisen viestintä- tai verkkopalvelun päättämisen laajaksi maksuttomaksi migraatio-, konsultointi- tai dokumentointiprojektiksi.

Avustamisvelvollisuuden sisältö, kesto, hinnoittelu ja rajaukset tulisi määritellä sopimuksessa palvelun luonne huomioiden. Erityisen tärkeää on, että hankintayksiköt yksilöivät tarjouspyynnössä ja sopimuksessa selkeästi, mikä kuuluu palvelun kiinteään hintaan ja mikä on erikseen veloittavaa työtä. Tämä on olennaista erityisesti paikallisille ja pk-kokoisille toimittajille, joilla ei ole mahdollisuutta sisällyttää avoimia ja vaikeasti ennakoitavia velvoitteita palveluhintaan ilman, että se nostaa tarjousten hintatasoa.

Finnet-liitto ehdottaa, että palveluehtojen käyttöohjeissa korostetaan exit- ja avustamisvelvollisuuksien suhteuttamista hankinnan kohteeseen. Vakioiduissa yhteys-, kapasiteetti- ja verkkopalveluissa avustamisvelvollisuuden tulisi olla rajattu, kohtuullinen ja lähtökohtaisesti erikseen hinnoiteltavissa siltä osin kuin kyse on tavanomaista palvelun päättämistä laajemmasta työstä.

5. Erityisehdot konsultointipalveluista (JIT 2025 - Konsultointi)

Kirjoita tähän huomionne erityisehdoista JIT 2025 - Konsultointi. Ovatko tehdyt muutokset olleet toimivat? Kehittämisehdotuksia?

Finnet-liitto pitää perusteltuna sitä, että konsultointiehtojen käyttötarkoitusta on täsmennetty. On tärkeää, ettei konsultointiehtoja käytetä tilanteissa, joissa kyse on tosiasiallisesti projektimuotoisesta sovellushankinnasta, asiantuntijatyön hankinnasta tai jatkuvasta palvelusta.

Viestintä- ja verkkopalveluissa konsultointia voi liittyä esimerkiksi verkkosuunnitteluun, asiantuntija-arvioihin, kartoituksiin, arkkitehtuuriselvityksiin ja tekniseen neuvontaan. Näissä tilanteissa konsultointiehtojen soveltaminen voi olla perusteltua. Sen sijaan varsinaisiin tietoliikenne-, yhteys-, ylläpito- tai verkkopalvelusopimuksiin konsultointiehtoja ei tulisi liittää varmuuden vuoksi.

Finnet-liitto pitää hyvänä, että konsultointiehtoja ei ole tarkoitettu käytettäväksi tietojärjestelmän luomiseen. Sama periaate tulisi huomioida myös muissa rajanvetotilanteissa: ehtoliitteen valinnan tulee perustua hankinnan todelliseen sisältöön eikä yleiseen ICT-luonteeseen.

6. Erityisehdot laitehankinnoista (JIT 2025 - Laitteet)

Kirjoita tähän huomionne erityisehdoista JIT 2025 - Laitteet Ovatko tehdyt muutokset olleet toimivat? Kehittämisehdotuksia?

Finnet-liitolla ei ole merkittäviä huomioita laitehankintoja koskeviin erityisehtoihin. On perusteltua, että laitteiden ominaisuuksia koskeva ehtokohta on lisätty erityisehtoihin.

Viestintä- ja verkkopalveluiden yhteydessä on kuitenkin tärkeää erottaa toisistaan varsinainen laitehankinta ja palveluun kuuluva päätelaite, verkkolaite tai muu asiakasympäristössä käytettävä laite. Jos laite on osa toimittajan tuottamaa palvelukokonaisuutta, ehtojen tulee mahdollistaa laitteiden vaihtaminen, korvaaminen ja päivittäminen teknisen kehityksen, saatavuuden, valmistajan elinkaaripäätösten ja tietoturva vaatimusten perusteella.

7. Erityisehdot tietoverkon välityksellä käytettävistä palveluista (JIT 2025 - Palvelut verkon kautta)

Kirjoita tähän huomionne erityisehdoista JIT 2025 - Palvelut verkon kautta. Ovatko tehdyt muutokset olleet toimivat? Kehittämisehdotuksia?

Finnet-liitto pitää erittäin tärkeänä, että ”Palvelut verkon kautta” -ehtojen käyttöohjeessa todetaan aiempaa selvemmin, että ehdot on tarkoitettu SaaS-palveluihin. Tämä rajaus on oikea ja tarpeellinen.

Samalla liitteen nimi voi edelleen aiheuttaa käytännössä sekaannusta. Ilmaisuihin ”tietoverkon välityksellä käytettävät palvelut” voi hankintayksiköissä johtaa virheelliseen tulkintaan, jonka mukaan liite soveltuisi yleisesti kaikkiin tietoverkon kautta tuotettaviin palveluihin. Näin laajaa tulkintaa ei tule tehdä.

Internetyhteydet, valokuituyhteydet, kapasiteettipalvelut, yritysverkot, runkoyhteydet, lähiverkkopalvelut, WLAN-palvelut tai muut tietoliikennepalvelut eivät ole SaaS-palveluja vain siksi, että niitä käytetään tietoverkon välityksellä. Viestintä- ja verkkopalvelut perustuvat usein fyysiseen verkkoinfrastruktuuriin, paikalliseen toteutukseen, runkoyhteyksiin, asiakaskohtaisiin palvelutasoihin, verkon vika- ja huoltokäytäntöihin sekä toimialakohtaiseen sääntelyyn.

Finnet-liitto ehdottaa, että liitteen nimeä tai käyttöohjetta täsmennetään entisestään siten, että liite koskee ohjelmistopalveluja pilvipalveluna eikä yleisiä viestintä- tai verkkopalveluja.

SaaS-palveluja koskevassa liitteessä on perusteltua huomioida pilvipalvelujen erityispiirteet, kuten palvelukuvauksen merkitys ja se, että toimittaja tuottaa palvelun usein yhdenmukaisena useille asiakkaille.

8. Erityisehdot asiantuntijatyön hankinnasta (JIT 2025 - Asiantuntijatyö)

Kirjoita tähän huomionne erityisehdoista JIT 2025 - Asiantuntijatyö. Onko uusi ehtoliite ollut toimiva? Kehittämisehdotuksia?

Finnet-liitto pitää uutta asiantuntijatyötä koskevaa erityisehtoliitettä lähtökohtaisesti tarpeellisena. On perusteltua erottaa tilaajan ohjaama asiantuntijatyö konsultoinnista, sovellushankinnoista ja jatkuvista palveluista.

Käytännön soveltamisessa on kuitenkin tärkeää erottaa selvästi asiantuntijaresurssin hankinta ja lopputulosvastuullinen palvelu- tai projektitoimitus. Jos tilaaja johtaa ja ohjaa työtä, vastuu työn organisoinnista, priorisoinnista ja lopputulosten hyväksymisestä ei voi olla sama kuin kokonaistoimituksessa.

Pienten ja keskisuurten toimittajien näkökulmasta on tärkeää, että nimettyjä asiantuntijoita ja henkilöiden vaihtamista koskevat ehdot eivät muodostu liian jäykiksi. Toimittajalla tulee olla mahdollisuus vaihtaa asiantuntija perustellusta syystä vastaavan osaamistason henkilöön ilman kohtuutonta vaikeutta.

Viestintä- ja verkkopalveluissa asiantuntijatyötä voidaan hankkia esimerkiksi verkkosuunnitteluun, tietoturva-arviointeihin, projektinhallintaan tai tekniseen asiantuntijatukeen. Näissä tilanteissa ehtoliite voi olla hyödyllinen, kunhan se erotetaan selvästi jatkuvista palveluista ja lopputulosvastuullisista toimituksista.

9. Henkilötietojen käsittelyn ehdot (JYSE/JIT - Henkilötiedot 2025)

Kirjoita tähän huomionne henkilötietojen käsittelyn ehdoista (JYSE/JIT - Henkilötiedot 2025), mukaan lukien lomakkeesta Henkilötietojen käsittelytoimien kuvaus. Onko ehtoliite ja lomake ollut toimiva? Kehittämisehdotuksia?

Finnet-liitto pitää henkilötietojen käsittelyä koskevien ehtojen erillistä liitettä sinänsä tarpeellisena. On hyvä, että käsittelytoimien kuvausta varten on erillinen lomake, joka ohjaa osapuolia kuvaamaan käsittelyn kohteen, luonteen, keston, henkilötietotyyppit, rekisteröityjen ryhmät, mahdolliset ETA-alueen ulkopuoliset siirrot ja alihankkijat.

Ehtojen soveltamisessa on kuitenkin kiinnitettävä erityistä huomiota sopijapuolten tosiasiallisiin tietosuojarooleihin. Viestintä- ja verkkopalveluiden tarjonnassa toimittaja ei

yleensä käsittelee henkilötietoja tilaajan lukuun henkilötietojen käsittelijänä. Toimittaja voi käsitellä esimerkiksi omia asiakas-, laskutus-, yhteyshenkilö-, verkonhallinta-, häiriönhallinta- tai lakisääteisiin velvoitteisiin liittyviä tietoja omassa rekisterinpitovastuussaan.

Henkilötietojen käsittelyn ehtoja ei tulisi liittää sopimukseen automaattisesti ilman arviota siitä, käsitteleekö toimittaja tosiasiallisesti tilaajan henkilötietoja tilaajan lukuun. Joissakin palveluissa toimittaja voi olla osittain itsenäinen rekisterinpitäjä ja osittain henkilötietojen käsittelijä. Tämä roolijako tulisi tunnistaa sopimuksessa ja käsittelytoimien kuvauksessa. Sopijapuolilla voi olla myös vastavuoroisia rooleja erilaisissa yhteistyösopimuksissa – välillä toinen toimii rekisterinpitäjänä ja toinen käsittelijänä ja välillä toisin päin.

Alihankkijoita, henkilötietojen käsittelyn sijaintia, tarkastusoikeutta ja tietoturvaloukkauksia koskevat ehdot voivat olla perusteltuja, mutta niiden soveltamisen tulee olla riskiperusteista ja suhteellista. Erityisesti teknisessä palvelutuotannossa on erotettava toisistaan varsinainen henkilötietojen käsittely ja sellaiset tekniset tuki-, hallinta-, valvonta- tai infrastruktuuritoiminnot, joissa henkilötietoihin pääsy on vähäistä, satunnaista tai rajattua.

ETA-alueen ulkopuolisia siirtoja ja niihin liittyviä vaikutustenarviointeja koskevat velvoitteet ovat tietosuoja-asetuksen näkökulmasta ymmärrettäviä. Käytännön hankinnoissa tilaajan tulisi kuitenkin arvioida jo valmisteluvaiheessa, millaista henkilötietojen käsittelyä palvelussa tosiasiallisesti tapahtuu ja millaisia sijainti- tai pääsyräjoituksia on perusteltua asettaa. Jos vaatimukset asetetaan liian yleisellä tasolla kaikkiin teknisiin palveluihin, ne voivat johtaa tarpeettomaan hallinnolliseen kuormaan ja rajata perusteettomasti tarjontaa.

Käsittelytoimien kuvauslomakkeen tulee olla aidosti hankintakohtainen. Lomaketta ei tulisi käyttää muodollisena liitteenä siten, että se jää yleisluonteiseksi tai epäselväksi. Finnet-liitto ehdottaa, että käsittelytoimien kuvauslomakkeeseen lisätään ohjaavia kysymyksiä tai esimerkkejä siitä, milloin toimittaja toimii rekisterinpitäjänä, milloin käsittelijänä ja milloin kyse voi olla molempien roolien yhdistelmästä. Tämä auttaisi hankintayksiköitä laatimaan täsmällisempiä ja paremmin palvelun todellista luonnetta vastaavia henkilötietoliitteitä.

10. Kirjoitusvirheitä tai kieliversioita koskevat huomiot

Kirjoita tähän huomionne eri kieliversioista (kirjoitus- tai käänkösvirheet yms) . Täsmennä mihin kieliversioon, liitteeseen tai liitteisiin ja kohtaan huomiosi kohdistuu.

Finnet-liitolla ei ole yksityiskohtaisia kirjoitusvirheitä koskevia huomioita.

Finnet-liitto pitää kuitenkin tärkeänä, että eri kieliversioissa erotetaan johdonmukaisesti toisistaan SaaS-palvelu, ohjelmistopalvelu, viestintäpalvelu, verkkopalvelu ja tietoverkon välityksellä käytettävä palvelu. Erityisesti ”Palvelut verkon kautta” -liitteen terminologia voi käytännössä johtaa virheellisiin tulkintoihin, jos sitä ei sidota riittävän selvästi SaaS-palveluihin.

Kieliversioiden johdonmukaisuus on tärkeää myös siksi, että julkisissa hankinnoissa tarjouspyyntöjen liitteinä voidaan käyttää eri kieliversioita ja toimittajat voivat tukeutua niihin tarjouksia laatiessaan. Terminologian tulisi tukea ehtojen oikeaa soveltamista eikä jättää avoimeksi, sovelletaanko SaaS-palveluja koskevia ehtoja myös varsinaisiin viestintä- ja verkkopalveluihin.

11. Huomiot ehtojen hallintamallista sekä julkaisemisesta ja visuaalisesta ilmeestä

Pidättekö tarkoituksenmukaisena, että JIT ja JYSE-ehdot on koottu samalle sivustolle?

Kyllä

Valtiovarainministeriö lähtee siitä, että JYSE- ja JIT-ehdoille yhteinen Henkilötietojen käsittelyn ehdot jatkossakin päivitetään koordinoidusti siten, että ne säilyvät molempien ehtokokonaisuuksien yhteisenä liitteenä. Muilta osin pidetään mahdollisena, että päivitystyötä tarvittaessa voidaan tehdä eri aikaan. Onko mielestänne tarvetta varmistaa, että JYSE- ja JIT-ehtojen arviointi- ja päivitystyö tapahtuisi aina samanaikaisesti ja koordinoidusti? Olisiko siitä haittaa, jos niiden päivittäminen tapahtuu toisista riippumatta? Perustele vastauksesi.

JYSE- ja JIT-ehtojen yhteiset liitteet, erityisesti henkilötietojen käsittelyn ehdot, tulee jatkossakin päivittää koordinoidusti. Muuten on riski, että samoja henkilötietojen käsittelyyn liittyviä kysymyksiä ratkaistaan eri ehtokokonaisuuksissa eri tavoin.

Muilta osin JYSE- ja JIT-ehtoja voidaan tarvittaessa päivittää eri aikaan, mutta tällöinkin muutosten vaikutukset toiseen ehtokokonaisuuteen tulisi arvioida. Jos esimerkiksi vastuunrajoituksia, tietoturvaa, alihankintaa, pakotteita tai henkilötietojen käsittelyä koskevia periaatteita muutetaan toisessa ehtokokonaisuudessa, muutosten suhde toiseen ehtokokonaisuuteen tulisi arvioida nimenomaisesti.

Finnet-liitto ehdottaa, että ehtojen julkaisemisen yhteydessä ylläpidetään selkeää versionhallintaa, muutoshistoriaa ja vertailuversioita. Käyttäjille olisi hyödyllistä tarjota myös tiivis käytännön valintaopas siitä, mitä ehtoliitteitä eri hankintatyypeissä tulisi käyttää ja mitä ehtoja ei tulisi liittää sopimukseen varmuuden vuoksi.

Onko teillä huomioita tai kehittämisehdotuksia JIT 2025-ehtojen visuaaliseen ilmeeseen liittyen?

Finnet-liitto pitää tärkeänä, että ehdot ovat saatavilla selkeinä, saavutettavina ja erillisinä asiakirjoina. Käytettävyyttä parantaisi erityisesti liitekohtainen tiivistelmä, taulukkomuotoinen soveltamisohje, versionumerointi, muutoshistoria sekä mahdollisuus tarkastella ehtoja helposti sekä kokonaisuutena että yksittäisinä liitteinä.

Finnet-liitto ehdottaa lisäksi, että julkaisu ympäristössä tuotaisiin selkeästi esiin kunkin ehtoliitteen käyttötarkoitus ja tyypilliset tilanteet, joissa liitettä ei tulisi käyttää. Tämä olisi käytännössä tärkeää, koska vakioehtojen virheellinen tai liian laaja soveltaminen voi johtaa epätarkoituksenmukaisiin sopimuksiin.

Muut mahdolliset huomiot

Tähän tekstikenttään voitte halutessanne kirjoittaa lausuntonne, mikäli teillä ei ole lausuttavaa edellä olevista kohdista tai mikäli teillä on muita huomioita.

Finnet-liitto korostaa, että JIT 2025 -ehtojen käytännön vaikutukset riippuvat ratkaisevasti siitä, miten hankintayksiköt soveltavat ehtoja tarjouspyynnöissä ja sopimuksissa. Vakiosopimusehtojen tulee tukea julkisia hankintoja, mutta ne eivät saa johtaa siihen, että pienet ja keskisuuret paikalliset toimittajat jäävät hankintojen ulkopuolelle liian raskaiden, epäselvien tai hankinnan kohteeseen nähden ylimitoitettujen velvoitteiden vuoksi.

Erityisesti paikallisilla viestintä- ja verkkopalveluyhtiöillä on tärkeä rooli julkisen hallinnon digitaalisen infrastruktuurin, alueellisen elinvoiman, toimintavarmuuden ja kilpailun kannalta. Julkisissa hankinnoissa tulisi varmistaa, että sopimusehdot ovat suhteellisia, ennakoitavia ja soveltuvat myös pk-kokoisille toimittajille.

Finnet-liitto pitää tärkeänä, että JIT-ehtojen jatkokehityksessä huomioidaan nykyistä paremmin viestintä- ja verkkopalvelujen erityispiirteet. Tätä varten olisi perusteltua valmistella erillinen viestintä- ja verkkopalveluja koskeva erityisehtoliite yhteistyössä hankintayksiköiden ja alan toimittajien kanssa.

Tällainen liite tukisi sekä julkisia hankintayksiköitä että toimittajia. Se vähentäisi tarvetta soveltaa yleisiä IT-, palvelu- tai SaaS-ehtoja tilanteisiin, joihin ne eivät parhaalla tavalla sovellu, parantaisi sopimusten ennakoitavuutta ja tukisi kilpailun säilymistä myös paikallisten ja pk-kokoisten toimittajien osalta.

Finnet-liitto pitää tärkeänä, että JIT-ehtojen jatkoarvioinnissa kuullaan laajasti myös niitä toimijoita, jotka tuottavat julkiselle hallinnolle viestintä-, verkkoinfrastruktuuri- ja muita perus-ICT-palveluja. Julkisen hallinnon digitalisaatio perustuu viime kädessä toimiviin, turvallisiin ja kilpailukykyisesti hankittuihin yhteyksiin. Sopimusehtojen tulee tukea tätä tavoitetta.

Vuorinen Marko
Finnet-liitto ry

